בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק

בג"ץ 8451/18

העותרות: **האקדח על שולחן המטבח – אשה לאשה מרכז פמיניסטי חיפה ואח'**

ע"י ב"כ עוה"ד אן סוציו ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב 65154
טלפון: 03-5608185, פקס: 03-5608165, דוא"ל: anne@acri.org.il

וכן ע"י עו"ד נטע לוי ואח'
מעמותת איתך-מעכי משפטניות למען צדק חברתי
רח' אחוזת בית 3, תל אביב
טלפון: 03-5160103, פקס: 03-5163940, דוא"ל: mail@itach.org.il

- נ ג ד -

המשיבים: **השר לביטחון פנים ואח'**
באמצעות פרקליטות המדינה, משרד המשפטים, ירושלים

תגובת העותרות להודעת המשיבים ובקשה לצו על תנאי ולצו ביניים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 25.6.2020 מתכבדות העותרות להגיש את תגובתן להודעת המשיבים מיום 24.6.2020 (להלן –"ההודעה האחרונה").

1. כפי שנמסר לבית המשפט הנכבד על ידי המשיבים ביום 27.2.2020, ביום 30.1.2020 חתם המשיב 1 דאז על הוראת שעה עדכנית, המצמצמת את מספר המאבטחים הרשאים לשאת נשק מחוץ למקום עבודתם. הוראת השעה העדכנית עתידה להיכנס לתוקפה מחר, 1.7.2020. עתה מודיע המשיב 1, שנכנס לפני מספר שבועות לתפקידו, כי החליט לדחות את יישום הוראת השעה העדכנית ולהאריך את תוקף הוראת השעה הקודמת. **החלטת המשיב 1 לדחות את היישום על בסיס ספקולציות בלבד נעדרת כל תשתית עובדתית. נוכח הסכנה המוכחת לחיי אדם אין לאפשר זאת.**

2. **בית המשפט יתבקש להוציא צו על תנאי כמבוקש בעתירה. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים, המקפיא את החלטת המשיב 1 לדחות את כניסתה לתוקף של הוראת השעה העדכנית לנשיאת כלי יריה על ידי מאבטחים.**

להלן נפרט:

3. עתירה זו הוגשה ביום 29.11.2018 ובה התבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו על תנאי, המורה למשיבים לבוא וליתן טעם מדוע לא:

א. יבוטלו התבחינים לקבלת רישיון נשק פרטי שפורסמו ביום 20.8.18 ויוחזרו על כנם התבחינים שהיו בתוקף עד אז.

ב. תבוטל הוראת השעה מיום 22.5.18 המתירה נשיאת נשק אבטחה ונשק ארגוני מחוץ לשעות העבודה, וכל הוראה נוספת שתאריך את תוקפה.

ג. ייקבעו התבחינים לרישוי נשק אזרחי פרטי וארגוני במסגרת חקיקת משנה (תקנות) ולא כהנחיות מנהליות.

4. אף על פי כן, והגם שחלפה שנה וחצי ממועד הגשת העתירה, המשיבים ממשיכים לגרור רגליים בטענות חוזרות ונשנות באשר לעבודת מטה, קיום דיונים בנושא ובחינת העניין. בזמן שהמשיבים לומדים את הנושא ממשיכים עשרות אלפי כלי נשק של מאבטחים וכלי נשק ברישיון פרטי להימצא במרחב הציבורי והפרטי תוך סיכון חיי אדם. ואכן, בשנתיים האחרונות בלבד, **שש נשים** נרצחו בנשק מורשה בישראל. בארבעה מבין המקרים הללו, הרוצחים התאבדו מיד לאחר מעשה הרצח. **רבים אחרים מצאו מותם בהתאבדות בנשק ובאירועי ירי פליליים**.

5. למרות הטענות המבוססות היטב באשר לקשר שבין זמינות כלי יריה לבין סיכויי הפגיעה בחיי אדם - קשר שהוביל למדיניות ארוכת שנים של צמצום תפוצת הנשק ברישיון - ממשיכים המשיבים להוביל מדיניות מסוכנת של הרחבת היקף המחזיקים בנשק **ללא כל בסיס עובדתי מינימאלי** שיצדיק מדיניות זו.

6. נתונים שהופיעו בדו"ח "הוועדה לבדיקת הליך קבלת רישיון לכלי יריה" של המשרד לביטחון פנים מפברואר 2019 בראשות ניצב (בדימוס) דן רונן (להלן – "**דו"ח ועדת רונן**"), אשר פורסם רק לאחרונה, מאששים את טענות העותרות באשר לסכנות שבהימצאות כלי יריה במרחב הפרטי. כך, בשנת 2018 אירעו **18 מקרים של התאבדות באמצעות נשק ברישיון**, מתוכם 15 בנשק ארגוני. עוד עולה מהדו"ח, כי מתוך 39 מקרים של אירועי רצח של נשים על ידי בני זוגן, 9 בוצעו באמצעות כלי יריה. בנוסף, הדו"ח חושף כי בין השנים 2014-2018 **נגנבו 1,192 כלי נשק ברישיון**, רובם מבתים. לצד נתונים אלה אין בדו"ח כל ביסוס לטענה כי הימצאות כלי נשק במרחב הציבורי והפרטי תורמים לחיזוק הביטחון למעט האמירה הכללית כי הדבר נועד לצורך "חיזוק הביטחון האישי **ותחושת הביטחון** של אזרחי מדינת ישראל ותושביה" (עמ' 26 לדו"ח).

*העתק העמודים הרלוונטיים מתוך דו"ח הוועדה לבדיקת הליך קבלת רישיון לכלי יריה, מצ"ב **כנספח א'**.*

הוראת השעה

7. בהודעתם מיום 27.2.2020 עדכנו המשיבים כי השר דאז חתם ביום 30.1.2020 על הוראת שעה עדכנית "המצמצמת את מספר המאבטחים להם מותרת נשיאת נשק מחוץ למקום עבודתם" (סעיף 3 להודעה). זאת בעקבות **עבודת המטה** שבוצעה וכן בהתאם **להמלצות גורמי המקצוע**. הוראת השעה העדכנית אמורה להיכנס לתוקף **מחר, 1.7.2020.**

8. כפי שפורט בהרחבה בהודעת העותרות מיום 3.5.2020, הוראת השעה העדכנית תמשיך להתיר לאלפי מאבטחים לשאת את נשקם לביתם ומשכך מדובר בשינוי שאין בו כדי לספק מענה לטענות העותרת. למרות זאת, מדובר בשינוי מבורך שמכיר בסיכון הטמון בהימצאות כלי נשק במרחב הציבורי והפרטי.

9. בהודעתם האחרונה חוזרים בהם המשיבים מהצמצום המתוכנן ומודיעים, כי השר החדש שנכנס לתפקידו ביום 17.5.2020 מתכוון לבטל היום את הוראת השעה העדכנית בטרם כניסתה לתוקף, ולהותיר בתוקף עד ליום 1.11.2020 את ההוראה הקודמת שמתירה **לכל המאבטחים לקחת את כלי נשקם לבתיהם**. זאת, "על רקע מהלכים מדיניים העומדים על הפרק בימים אלה, וההשלכות הביטחוניות העשויות להיוודע להן" (סעיף 6 להודעה).

10. החלטת המשיב 1 פוגעת בזכויות אדם באופן בלתי מידתי והיא בלתי סבירה. משמעות החלטת המשיב 1 היא כי אלפי מאבטחים ימשיכו לשאת את כלי נשקם מחוץ לשעות עבודתם ללא כל הצדקה עניינית, ללא בסיס עובדתי ותוך סיכון חיי אדם. כל זאת על בסיס ספקולציות.

11. יוזכר, כי הוראת השעה הינה חריג מרחיק לכת להוראת החוק הקובעת את הכלל לפיו מאבטחים **לא** יישאו את כלי נשקם מחוץ למקום עבודתם, וזאת נוכח הסיכון המוכח לחיי אדם (סעיף 10ג לחוק כלי הירייה, התש"ט-1949). על המשיב 1 מוטל נטל כבד להוכיח את הצורך בחריגה קיצונית כל כך מהכלל - וזאת על בסיס נתונים ועובדות מעודכנים – בטרם כל החלטה על הארכת הוראת השעה. קל וחומר, שהחלטה לבטל את ההוראה העדכנית שהיתה אמורה לצמצם את הסיכון לחיי אדם והתקבלה על בסיס עבודת מטה מקצועית, צריכה להיות מבוססת על עובדות ונתונים. החלטה כזו לא יכולה להתקבל על בסיס השערות בעלמא לגבי המצב הביטחוני שעלול להשתנות על רקע מהלך מדיני ש**עשוי** להתרחש.

12. בנוסף, המשיבים לא ביססו עד היום את ההנחה העומדת בבסיס הוראת השעה לפיה נשיאת נשק מחוץ למקום העבודה מוכיחה עצמה כיעילה וכי הצורך הביטחוני גובר על הסיכון הטמון בנשיאת הנשק מחוץ לשעות העבודה.

13. במקום זאת, מבסס המשיב 1 את החלטתו על נוסח זהה של המלצות משטרה "גנריות" וחסרות ביסוס שחוזרות על עצמן מזה שנים: "המצב הביטחוני המתוח נותר בעינו, ועדיין ממשיך להתקיים האיום הביטחוני בדגש למאפייני פח"ע עממי – דקירה, דריסה, ירי וזריקת בקבוקי תבערה" (המלצת משטרת ישראל להארכת תוקף הוראת השעה מיום 20.10.19. צורף לתגובת העותרות מיום 3.5.2020).

14. השיקולים האמורפיים באשר להשלכות הביטחוניות של המהלכים המדיניים העומדים על הפרק צריכים לסגת כאשר על הפרק ניצבת הזכות לחיים וביטחון הציבור מפני נוכחות מיותרת של כלי הנשק במרחב הציבורי והפרטי. זאת במיוחד לנוכח עבודת המטה שבוצעה בנושא והובילה למסקנה שיש לצמצם את מספר המאבטחים שנושאים נשק במרחב הציבורי והפרטי, וזאת גם בשעה של מצב בטחוני מתוח.

15. הקשר בין נוכחות נשק אבטחה לבין רצח במרחב הפרטי והמשפחתי מבוסס היטב בנתונים והוא זה שהוביל לחקיקתו של סעיף 10ג לחוק כלי הירייה בשנת 2008, אשר מטרתו המוצהרת היתה למנוע נשיאת נשק מחוץ למקום העבודה. ואכן, בשנתיים שבהן נאכף האיסור על נשיאת נשק אבטחה מחוץ למקום העבודה, לא נרצח ולו אדם אחד בנשק אבטחה במרחב הביתי. לעומת זאת, מאז 2016 – מאז שהמשיב 1 מאריך באופן קבוע ומתמשך את הוראת השעה המתירה נשיאת נשק למאבטחים מחוץ למקום העבודה – חזרו גם מקרי הרצח בנשק אבטחה.

הרחבת התבחינים

16. בהחלטת בית המשפט מיום 19.5.2019 נקבע, כי "מן הראוי לאפשר למשיבים לקדם את עבודת המטה ואת תהליך קבלת ההחלטות בשלושת הראשים של העתירה – **התבחין הנוגע לרובאי 07, הוראת השעה** לעניין נשיאת נשק אבטחה ונשק ארגוני מחוץ לשעות העבודה **ועיגון התבחינים** בחקיקת משנה".

17. המשיבים ממשיכים להתעלם גם בהודעתם האחרונה מהראש הראשון של העתירה ואין בפיהם כל התייחסות לטענות העותרת בעניין הפסול שבהחלטת המשיב 1 על הרחבת התבחינים (תבחין רובאי 07), כמפורט בהרחבה בעתירה: העדר בסיס עובדתי מינימאלי להחלטה בדבר שינוי של מושכלות יסוד שהתגבשו מאז שנות ה-90 באשר להכרח להגביל ולצמצם את הנגישות לנשק במרחב האזרחי; התעלמות משיקולים רלוונטיים באשר לסכנות המוכחות של תפוצת הנשק במרחב האזרחי; החלטה בלתי סבירה ובלתי מידתית נוכח העדויות בדבר הסכנות הטמונות בהחזקת כלי ירייה והמלצותיהן

של מספר רב של ועדות מקצועיות ודו"חות מבקר המדינה על צמצום כמות הנשק הקיים במרחב הציבורי והפרטי והגברת הפיקוח עליו.

עיגון התבחינים בחקיקת משנה

18. המשיבים לא התקדמו כלל בעניין עיגון התבחינים בחקיקת משנה וזאת אף על פי שהשר החדש נכנס לתפקידו והכנסת פועלת כסדרה. נזכיר, כי עיגון התבחינים בחקיקת משנה נדרשת אף לפי עמדת היועץ המשפטי לממשלה (סעיפים 5 ו-54 לתגובת המשיבים מיום 12.5.2019) ומשכך ברור כי פרסום התבחינים בהנחיות מנהליות בוצע בחוסר סמכות. המשיבים טענו שוב ושוב בהודעותיהם כי לא ניתן להתקדם בעניין זה לאור ה"נסיבות המשטריות הידועות" (הודעות המשיבים מיום 12.5.2019, 19.11.2019 ו-27.2.2020). משחלפו נסיבות אלה, בקשת המשיבים לשוב ולעדכן בעניין זה בעוד חמישה חודשים היא בלתי סבירה.

19. **לאור האמור לעיל, יש להקפיא את התבחין שהורחב ביום 20.8.2018 (בעלי הכשרה קרבית רובאי 07) ולהפסיק את מתן הרישיונות לנשיאת נשק על פי תבחין זה עד להתקנת התקנות או עד להכרעה בעתירה – לפי המוקדם, כמבוקש בבקשה לצו ביניים.**

לסיכום

20. אל מול הטיעונים התיאורטיים והבלתי מבוססים עליהם מושתתת החלטת השר לדחות את יישום הוראת השעה העדכנית, ולמנוע צמצום של אלפי כלי ירייה במרחב הציבורי והפרטי, ניצבים המספרים הנחשפים בדו"ח ועדת רונן ומקרי הרצח וההתאבדויות הרבים מכלי ירייה. מאז הוגשה עתירה זו עוד ועוד נשים וגברים קיפחו את חייהם באמצעות כלי נשק, ובבתים רבים נשים, ילדות וילדים נמצאים תחת איום ופחד תמידי. נוכח האירועים הטרגיים שממחישים שוב את הקשר המובהק בין זמינות כלי יריה לבין סיכויי הפגיעה בחיי אדם, לא ניתן להמשיך ולהסתפק בטענות בעלמא באשר להצדקות הביטחוניות שאינן מגובות בנתונים. ברי לכל, כי כל עיכוב נוסף של הוראת השעה דורש הנמקה מבוססת ומשמעותית, בשל המחיר הכבד שהוא גובה.

21. נוכח כל האמור לעיל, העותרות יבקשו, כי בית המשפט הנכבד **יוציא צו על תנאי כמבוקש בעתירה. עוד יתבקש בית המשפט הנכבד ליתן צו ביניים, המקפיא את החלטת המשיב 1 לדחות את כניסתה לתוקף של הוראת השעה העדכנית לנשיאת כלי יריה על ידי מאבטחים.**

30 ביוני 2020

אן סוצ'יו, עו"ד	נטע לוי, עו"ד

ב"כ העותרות